
Moisés NAÍM¹

Pet globalnih ratova²

Ilegalna trgovina narkoticima, oružjem, intelektualnim vlasništvom, ljudima i novcem je u ekspanziji. Kao i rat protiv terorizma, borba za kontrolu ovih nezakonitih tržišta suočava vlade sa agilnim, bezdržavnim mrežama, sa jakim resursima, osnaženih globalizacijom. Vlade će nastaviti da gube ovu bitku sve dok ne budu kreirale novu strategiju kojom će se moći suprotstaviti do sada nepoznatoj opasnosti koja utiče na današnjoj svijet u istoj mjeri u kojoj su to ranije bili sukobi između nacionalnih država.

Otpor Al-Qaede samo potvrđuje koliko je teško nositi se sa bezdržavnim, decentraliziranim mrežama koje slobodno, brzo, i tajno djeluju, brišući nacionalne granice u svom terorističkom angažmanu. Intenzivno medijsko pokrivanje rata protiv terorizma stavlja u drugi plan pet drugih sličnih globalnih ratova, u kojima vlade također imaju spretnog i dobro financiranog protivnika, uvezanog u mrežu visoko motiviranih pojedinaca. To su bitke protiv ilegalne međunarodne trgovine oružjem, narkoticima, intelektualnom svojinom, ljudima i novcem. Za razliku od religijskih i političkih ciljeva koji ideja vodilja terorista, motiv onih koji ratuju sa državama u ovih pet ratova je mogućnost ogromnog finansijskog dobitka. Tragično je da je profit nije ništa manje efikasan motivat za ubistva,

¹ Pet globalnih ratova je uvodni članak februarskog izdanja časopisa Foreign Policy (Vanjska politika), kojeg potpisuje glavni urednik Moisés Naím. Časopis je pokrenut 1970. godine u Washingtonu DC, SAD, s ciljem nezavisne ekspertske analize područja globalne politike, ekonomije i ideja. Pored štampanih izdanja na engleskom jeziku, specijalnih edicija na arapskom, grčkom, španskom italijanskom i turskom jeziku, dostupan je na Web-stranici www.foreignpolicy.com.

² Prevela sa engleskog jezika Karabašić Lejla, asistent na Fakultetu kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Katedra za ekonomsku kriminalistiku

bjesomučne napade i globalnu nesigurnost od religijskog fanatizma.

Na ovaj ili onaj način, države se bore na ovih pet frontova stoljećima. I gube ih. Bez sumnje, promjenama koje donosi globalizacija u toku zadnjeg desetljeća samo još više naglašavaju njihovu nemoć. Bez sumnje, informatičke revolucije, jačanje političkih i ekonomskih veza i smanjenja geografskih udaljenosti državama donose niz beneficija. Nažalost, kriminalne mreže su profitiraju još više. Neopterećene naslijeđima suvereniteta, ove mreže su u eri globalizacija slobodnije. Više nego ikada globalizacija nije samo dovela do ekspanzije ilegalnih tržišta i povećala obim i resurse kriminalnih mreža, nego je dovela i do stvaranja još većeg opterećenja na vlade. Manji javni budžeti, decentralizacija, privatizacija, deregulacija i otvorenije okruženje za međunarodnu trgovinu i investicije samo daljnje otežavaju borbu protiv globalnog kriminala. Vlade su većinom sastavljene od inertnih birokrata koji se generalno teško suočavaju sa problemima, dok su trgovci narkoticima, prodavci oružja, krijumčari stranaca, krivotvorci i perači novca preuredili svoje mreže na nivo visoke tehnologije, ulazeći u kompleksnu i neprirodnu alijansu koja premošćuje kulture i kontinente.

Možda je nemoguće poraziti ovakve protivnike. Ali prvi korak da bi se smanjio njihov dramatični uspon je priznanje fundamentalnih sličnosti između pet ratova i tretman ovih konflikata, ne kao problem izvršnog zakonodavstva, nego kao problematiku novog globalnog trenda koji oblikuje svijet u istoj mjeri i na isti način kao i konfrontacije između nacionalnih država u prošlosti. Službenici u graničnim službama, policajci, advokati i sudije neće nikada sami dobiti ovaj rat. Vlada mora regrutirati i implementirati jaču špijunsku mrežu, vojsku, diplomate i ekonomiste koji razumiju kako upotrijebiti inicijative i regulative da bi se tržište okrenulo od loše socijalne inklinacije. Jer, promjena unutar vladinih redova sama neće dobiti ove ratove. Državne doktrine i institucije također zahtijevaju veliku reorganizaciju.

PET RATOVA

Ukoliko pročitate bilo koje od novinskih izdanja danas u svijetu, bilo kojeg dana, naći ćete vijesti o ilegalnim emigrantima, zaplijenama narkotika, prokrijumčarenom oružju, opranom novcu ili krivotvorenim dobrima. Samo prije desetak godina

globalna priroda ovih pet ratova je bila nezamisliva. Jačina njihovih resursa – finansijskih, ljudskih, institucionalnih, tehnoloških – dostiže nedokučive razmjere. Ali isto tako i broj žrtava. Taktike i trikovi korišteni od obje strane uznemiruju. Ipak ukoliko analizirate dnevne naslovnice i analizirate fotografije, nepobitna činjenica izlazi na vidjelo: svjetske vlade vode bitku sa jednim kvalitetno novim fenomenom koristeći apsurdne alatke, neadekvatne zakone, nedovoljan birokratski angažman i neefikasne strategije. I uopšte ne iznenađuje, što svi raspoloživi pokazatelji govore, da vlade gube ovu bitku.

DROGA

Od pet ratova najpoznatiji je naravno rat narkoticima. 1999. godine Ujedinjene Nacije su objavile u svom "Izvešću o razvoju" (Human Development Report 1999) da godišnja trgovina nedozvoljenim narkoticima iznosi oko 400 biliona dolara, otprilike iste veličine kao i španjolska ekonomija, i čini oko 8 procenata svjetske trgovine. Niz zemalja bilježi povećano konzumiranje narkotika. Za svakodnevnu opskrbu svjetski lanac dilera koristi sve, od putničkih mlaznjaka koji mogu nositi pošiljke kokaina vrijedne 500 miliona dolara u jednom letu do samostalno proizvedenih podmornica za prolaz vodama između Kolumbije i Portorika. Da bi zbunili promatrače krijumčari koriste klonirane mobilne telefone i radio odašiljače sa širokim spektrom, oslanjajući se na kompleksnu finansijsku strukturu i legitimne i nelegitimne poslovne strukture sa pažljivo odabranim suvlasničkim kreacijama.

Sjedinjene Američke Države svake godine potroše između 35 do 40 biliona dolara na rat sa krijumčarima narkotika; većina od tog novca se troši na upade u mrežu i obavještajne službe. Ali kreativnost i beskrupuloznost narko-kartela rutinski prevazilazi povećanje vladinih resursa. Odgovarajući na povećane sigurnosne mjere na meksičko-američkoj granici, krijumčari su izgradili tunel za promet tona narkotika i biliona dolara u gotovini prije nego su vasti otkrile njegovo postojanje u martu 2002. godine. Tokom posljednje dekade uspjesi bolivijske i peruanske vlade u eliminacije kokainskih plantaža su prebacili proizvodnju u Kolumbiju. Danas sa podrškom SAD Kolumbija uklanja kokainske plantaže i laboratorije koje se sele u druge Andske zemlje. Usprkos herojskim naporima u ovim Andskim zemljama i masivnoj finansijskoj i tehničkoj podršci Sjedinjenih Američkih Država, ukupni hektarski volumen

plantaža u Peruu, Kolombiji i Boliviji je u posljednjem desetljeću povećan sa 206, 200 hektara 1991. godine na 210, 939 hektara 2001. godine. Između 1999. i 2000. godine, prema ekonomskom ekspertu Jeffu DeSimoneu prosječna cijena grama u Sjedinjenim Američkim Državama je pala sa 152 dolara na 112 dolara.

Čak i ubijeni i uhapšeni lideri kokainskih kartela bivaju ubrzo nadomješteni svojim doskorašnjim suparnicima. Prema saznanjima vladajućih struktura nedavno uhićenje Benjamina Arellana Felixa optuženog za liderstvo u najokrutnijem Meksičkom narko kartelu je učinilo vrlo malo u zaustavljanju najezde narkotika u SAD. Sam je Arellano nedavno izjavio u intervjuu iz zatvora: "Oni govore o ratu protiv Arellano braće. Oni nisu pobijedili. Ja sam ovdje, i ništa se nije promjenilo."

TRGOVINA ORUŽJEM

Narkotici i oružje često idu ruku pod ruku. 1999 godine, peruanska vojska je padobranima dostavila 10. 000 kalašnjikova Revolucionarnim armijskim snagama Kolumbije, gerilskoj grupi koja je usko povezana za uzgajavačima narkotika i trafikantima. Ova grupa je kupila oružje u Jordanu. Većina od osamdeset miliona kalašnjikova AK47 koji su danas u prometu, u pogrešnim su rukama. Prema Ujedinjenim Nacijama, samo 18 od 550 miliona laganog naoružanja (tri procenta) u upotrebi koriste vlade, vojske ili policija. Nezakoniti trgovinski računi za 20 procenata od ukupne prodaje manjeg naoružanja generišu više od jednog biliona dolara godišnje. Lako naoružanje je doprinjelo rasplamsanju 46 od 49 najvećih konflikata u zadnjoj dekadi, samo u 2001. godini, prema procjenama, njime je ubano oko 1000 ljudi dnevno; preko 80 procenata žrtvi su žene i djeca.

Lako naoružanje je samo manji dio problema. Ilegalno tržište uključuje i vrhunske proizvode armiranog oružja, tenkove, radarske sisteme koje otkrivaju i nevidljive avione, kao i proizvodnju oružja za masovno uništavanje. Međunarodna Agencija za nuklearnu energiju je potvrdila više od desetine slučajeva krijumčarenja nuklearnog naoružanja kao i stotine otkrivenih i procesiranih slučajeva tokom posljednje dekade. Stvarno naoružavanje ukradenim nuklearnim, biološkim ili hemijskim naoružanjem, materijalima i tehnologijom možda je još uvijek nezatno. Ali potencijalna potražnja je u porastu od strane terorista ili onih zemalja koje i same pretenduju na

uključenje u nuklearne sile. Ograničene količine i povećana potražnja uzrokuju porast cijena i stvaraju ogroman prostor za ilegalne aktivnosti. Više od jedne petine od 120. 000 ruskih radnika koji su bili zaposleni u nuklearnim pogonima – u kojima većina zarađuje manje od 50 dolara mjesečno – izjavljuju da su spremni angažirati se u vojnoj industriji bilo koje druge zemlje.

Vlade su velikim dijelom neefikasne u suzbijanju i ponude i potražnje. U posljednjih nekoliko godina Indija i Pakistan su se uključile u klub nuklearnih sila. Embargo UN-a na prodaju naoružanja nije mogao spriječiti iračku kupovinu dijelova za vojne mlaznjake od Jugoslavije i Kolchug radarskog sistema za nevidljive avione od Ukrajine. Multilateralni naopori na suzbijanju proizvodnje i distribucije naoružanja su neadekvatni i to ne samo zato što neke velike sile nisu spremne prihvatiti smanjenje njihovih sopstvenih aktivnosti. 2001 god. na primjer SAD su blokirale potpisivanje globalnog sporazuma o kontroli lakog naoružanja jer su bili zabrinute oko eventualnih reperkusija na pravo njihovih sopstvenih građana da kupe oružje. U odsustvu efektivne međunarodne legislative i zakonodavstva zakoni ekonomije diktiraju prodaju većih količina naoružanja po manjoj cijeni: 1986. godine jedan je AK-47 u Kolowi, Kenija, koštao 15 krava, danas samo četiri.

INTELEKTUALNA SVOJINA

2001. godine, dva dana nakon snimanja zvučne vrpce za film u Holivudu, glumac Denis Hoper je doputovao u Šangaj gdje mu je ulični prodavač prodao izvanrednu kopiju filma sa njegovim sopstvenim glasom: "Ne znam kako su dobili moj glas prije nego što sam i došao tamo?" Hoperovo iskustvo je samo jedan minijaturni dio nezakonite trgovine koja je koštala SAD oko 9, 4 biliona dolara samo u 2001. godini. Procenti piratstva poslovnih kompjuterskih programa u Japanu i Francuskoj su 40 procenata, Grčkoj i Južnoj Koreji oko 60 procenata, i u Njemačkoj i Britaniji oko 30 procenata. 40 procenata šampona kompanije Proktor & Gamble i 60 procenata Hondinih motocikala u Kini su piratski. Do 50 procenata medicinskih lijekova u Nigeriji i Tajlandu su pirati. Piratstvo se ne zadržava u sferi maloprodajne potrošnje, italijanski proizvođač industrijskih svjećica je zabrinut da je njihov izvoz u iznosu od 2 biliona dolara umanjen zbog piratske ponude iz Kine, koje se nude po dvostruko jeftinijoj cijeni.

Mehanizmi piratske eksplozije su kompleksni. Tehnologija očito i sama podstiče i ponudu i potražnju ilegalno kopiranih produkata. Broj korisnika Napstera, nove Internet kompanije koja je dozvolila svima, i bilo gdje, besplatno pohranjivanje i reproduciraju zvučnih zapisa, porastao je od nula do 20 miliona u samo jednoj godini. Neki od 500. 000 filmskih zapisa dnevo se razmjenjuju kroz *file-sharing* servere kao što su Kazaa i Morpheus; krajem 2002. godine, nekih 900 miliona filmova je bilo moguće dobiti besplatno na internetu i još jedan i po puta više muzičkih numera na Napsteru kada je dostigao svoj vrhunac u februaru 2001.

Globalni marketing i zaštita imena proizvoda su također u igri, s obzirom da je širok krug potrošača zainteresiran za produkte sa etiketama kao što su Prada ili Cartier. I zahvaljujući rapidnom rastu i integraciji u globalnu ekonomiju zemalja kao što je Kina, sa slabim centralnim vladama i neefikasnim zakonima, proizvodnja i izvoz skoro savršenih kopija je i jeftinija i manje rizična. Ili, riječima direktora jednog od najpozantijih proizvođača Švicarskih satova: "Sada su nam konkurencija proizvodi kineskih zatvorenika. Poslove vode kineski oficiri, njihove porodice i prijatelji, oni koriste skoro iste mašine kao i mi, koje su kupili na sajmovima koje i mi posjećujemo. Mi pokušavamo racionalizirati ovaj problem polazeći od činjenice da su njihova i naša klijentela razlikuje. Onaj ko kupi kopiju jednog od naših satova od 5. 000 dolara za 100 dolara nije kupac kojeg gubimo. Eventualno, to bi mogao biti budući klijent, koji će jednog dana poželjeti da ima pravi sat umjesto kopije. Možda nismo u pravu, no činjenica je da dosta novca ulažemo i u borbu protiv piratstva. Ali, s obzirom da nismo u stanju da se zaštitimo, zatvaramo oči i nadamo se boljim vremenima." Međutim, ovaj primjer se ne odnosi na kompanije koje nude proizvode široke potrošnje, kao što su odjeća, kompakt diskovi, ili video filmovi, čiji su prihodi znatno umanjeni piratskom ponudom na tržištu.

Vlade vrše permanentne pokušaje da zaštite intelektualnu svojinu različitim sredstvima, preventivno putem Svjetske trgovinske organizacije, odnosno Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights - TRIPS) . Niz ostalih organizacija kao što su Svjetska organizacija intelektualne svojine (World Intellectual Property Organization) , Svjetska carinska unija (World Customs Union) i Interpol su također aktivne. Mada, ogroman i rastući obim piratske

trgovine na ulicama Manhattana ili Madrida svjedoči da su vlade vrlo daleko od dobijanja bitke sa ovom vrstom kriminala.

TRGOVINA LJUDIMA

Žena ili muškarac koji prodaje lažni Hermesov šal ili Rolexov sat na ulicama Milana je najvjerojatnije ilegalni imigrant. Ona ili on su najvjerojatnije transportirani preko više kontinenta, u organizaciji mreže koja j udružena sa drugom, specijaliziranom u ilegalnom kopiranju, proizvodnji i distribuciji markiranih i zaštićenih preizvoda.

Krijumčarenje ljudima je posao koji donosi 7 biliona dolara i prema Ujedinjenim Nacijama je najpropulsivniji dio organiziranog kriminala. Oko 500. 000 ljudi ilegalno uđe svake godine u SAD, skoro isti broj u EU. Mnogi od ilegalnih imigranata svojevolumno riskiraju ulazak u zemlju destinacije, i spremni su platiti i do 35. 000 dolara, za recimo prelazak iz Kine u New York. Drugi oblik je trgovina ljudima, oni se kupuju i prodaju, kao roba. SAD Kongresni istraživački institut iznosi podatak da se godišnje, na granicama prokirijumčari između 1 i 2 miliona ljudi, većinom žena i djece. Žena se, npr. može kupiti za 50 do 200 dolara u Temišvaru, Rumunija, i preprodati u zapadnoj Evropi za desetorostruko veću cijenu. UNICEF procjenjuje da se godišnje, u Centralnoj i Zapadnoj Africi prokirijumčari preko granica oko 200. 000 djece. Trgovci koriste kao inicijalni mamac obećanja o zaposlenju ili, u slučaju djece, usvajanju u razvijenim zemljama, a zatim žrtve drže u ropskom položaju, fizičkim nasiljem, dugovnim opterećenjima, konfiskacijom dokumenata, prijetnjama zatvorom, deportacijom, ili ucjenjivanjem njihovih porodica.

Vlade širom dvijeta ulažu sve jače napore u borbi protiv ilegalne imigracije i trgovine ljudima; jačanjem zakonske regulative, i povećavnjem resursa, ljudskih, tehnoloških i materijalnih, za tu svrhu. Platforma Velike Britanije dobro ilustrira težinu problematike. Ona ulaže ogromne iznose novca, koristi Kraljevsku mornaricu i Kraljevske zračne snage za akcije hvatanja ilegalnih imigranata, I uvodi ekstremne kazne za vozače kamiona, koji najčešće ne znajući, transportiraju imigrante. Još uvijek 42. 000 od 50. 000 izbjeglica koji su prošli kroz Sangatte logor (prva tačka ilegalne imigracije u VB) uspjeli su ostati u zemlji. Prema trenutnoj situaciji, Velikoj Britaniji će trebati 43 godine da legalizira ilegalnu imigraciju. A Velika Britanija je ipak ostrvo. Kontinentalne nacije kao Španija, Italija,

ili SAD se suočavaju sa još većim problemima, jer azilantski pritisak je daleko veći od njihove mogućnosti da kontroliraju ilegalnu imigraciju.

PRANJE NOVCA

Caymanski otoci imaju 36. 000 stanovnika. Istovremeno, imaju više od 2. 200 fondova, 500 osiguravajućih kuća, 60. 000 registriranih preduzeća, 600 banaka i dioničkih društava u vrijednosti od preko 800 biliona \$. I naravno da ne iznenađuje činjenica da su najčešće spominjana destinacija kada se govori o pranju novca. Ali, isto vrijedi i za SAD, nedavno je nekoliko najvećih banaka je bilo pod optužbom utaje poreza, pranja novca i korupcije. Tek nekolicina zemalja, i da li zaista, mogu tvrditi da nemaju slučajeva individualne ili korporacijske utaje vladinih prihoda, skrivanja novca od kreditora, poslovnih partnera, ili čak članova porodice, uključujući i sredstva stečena utajom poreza, kockanjem ili iz drugih kriminalnih izvora. Procijenjeni obim opranog novca je između 2 i 5 procenata bruto nacionalnog proizvoda, odnosno između 800 biliona i 2 triliona dolara godišnje.

Krijumčarenje novca, zlatnih poluga, ili drugih dragocjenosti je stari zanat. Ali tek u posljednje dvije dekade, novi politički i ekonomski trendovi, pod ruku sa tehnološkim promjenama, čine ovu starovjekovnu trgovinu lakšom, jeftinijom i manje rizičnom. Političke promjene su dovele do deregulacije finansijskih tržišta i vrlo lakog međur državnog prenosa novca, dok su tehnološke promjene umanjile značaj pojmova *razdaljine* i *fizičkog novca (gotovine)*. Mada su još uvijek koferi puni novca ključni instrument pranja novca, sve značajniji postaju kompjuteri, internet, i zajedničke finansijske sheme koje kombiniraju legalne i ilegalne taktike. Sofisticirana tehnologija, kompleksna mreža finansijskih institucija koja opkružuje cijelu planetu, te lakoća sa kojom se mogu fondovi mogu elektronski dešifrirati u legalna sredstva, čine regulaciju svjetskih tokova novca skoro neriješivim zadatkom. U Rusiji, na primjer, procjenjuje se da su do sredine 90-tih godine, grupe organiziranog kriminala osnovale preko 700 pravnih i finansijskih institucija, isključivo u svrhu pranja novca.

Sučene sa rastućim trendom, vlade su pojačale kontrolu međunarodnog bankarstva, poreskih rajeva, i pranja novca. Aktuelna, široka masovna upotreba e-novca, kartica sa mikročipovima koje mogu sadržavati ogromne iznose novca, i

mogu se lako prenositi izvan legalnih kanala novčanih transakcija ili jednostavno između pojedinaca, samo će daljnje otežati borbu protiv nelegalnog prisvajanja novca.

ZAŠTO VLADE NE MOGU DOBITI RAT

Promjene koje su toliko intenzivirale ovu problematiku u posljednjem desetljeću će bez sumnje biti dugoročne. Tehnologija će se i dalje širiti, a kriminalne mreže će se brže i intenzivnije prilagođavati nego vlade, koje se moraju boriti sa oskudnim budžetima, birokracijom, zahtjevima javnosti i izborima. Međunarodna trgovina će i dalje rasti, šireći prostor i za ilegalnu trgovinu. Globalizacija intenzivira međunarodne migracije, povećavajući ponudu potencijalnih regruta i žrtvi nacionalno uvezanim bandama. Širenje demokracije također ide na ruku organiziranom kriminalu, lakše je manipulirati slabijim javnim institucijama i držati u šaci političare koji moraju, na ovaj ili onaj način financirati veoma skupe izborne kampanje. I ironično, čak i širenje međunarodnog prava, sa svim svojim sankcijama, embargoima i konvencijama, pruža kriminalcima nove mogućnosti da se oni koji su sa druge strane međunarodne zajednice, pod sankcijama, snabdiju neophodnim dobrima.

Ove promjene pogađaju svih pet globalnih ratnih frontova na različite načine, no srž konflikta će i dalje biti zajednička, sa istovrsnim ključnim karakteristikama:

Konflikt nije geografski determiniran

Određeni vidovi kriminala su oduvijek imali međunarodni spekt. Mafia je rođena na Siciliji i uvezena u SAD – krijumčarenje je uvijek, po definiciji, bilo međunarodno. Ali, ovih pet ratova su istinski globalni. Gdje je polazište ili linija fronta rata protiv droge? Da li je to Kolumbija ili Miami? Myanmar (u Burmi) ili Milano? Gdje se vode bitke protiv perača novca? U Nauru ili u Londonu? Da li je Kina neprijatelj broj jedan u ratu protiv povreda intelektualne svojine, ili je to ilegalna ponuda sa Interneta?

Konflikt negira tradicionalnu poimanje suvereniteta

Al Qaeda članovi imaju putovnice i državljanstva—često i više od jednog—ali su istinski globalni i ne-državni. Oni se bore za svoju stvar, a ne za svoju naciju. Isto vrijedi i za kriminalne

mreže. Isto, također, ne vrijedi, i za vladine službenike — policiju, carinike i sudstvo—za sve one koji se bore protiv njih. Ova asimetrija je amputirajući nedostatak vladine borbe u ovim ratovima. Visoko plaćeni, visoko motivirani i opskrbljeni potrebnim resursima, borci s jedne strane fronta (kriminalne bande) mogu tražiti sklonište i beneficirati od nacionalnih granica, dok se, sa druge strane fronta (vlada) nalazi znatno manje raspoloživih resursa, a borci su limitirani tradicionalnim nacionalnim osjećanjem suvereniteta. Bivši agent CIA-e je zvanični izjavio da kriminalne bande mogu brže pokrenuti ljudstvo, novac i oružje globalno, nego što on može unutar svoje sopstvene agencije. Koordinacija i razmjena informacija između vladinih agencija na međudržavnom nivou je poboljšana, posebno nakon 11. septembra. Ali, još uvijek je taktika nedostatna da bi se pobijedilo ono što može iskoristiti svaku nejasnoću i paragraf evoluirajućeg, mada daleko od savršenog, sistema međunarodnog prava i multilateralnih sporazuma.

Vlade se bore protiv tržišnih mehanizama

Na svakom od pet frontova vlade procesiraju odvojene, nekoordinirane akcije tisuća nezavisnih, nedomicilnih organizacija. Ove grupe su motivirane ogromnim iznosima profita koji se stiče korištenjem poluge međunarodnog dispariteta cijena, velike potražnje, i cjenovnih beneficija koje pruža nelegalna trgovina. Satnica kineskog kuhara je daleko veća na Manhattanu nego u Fujianu. Gram kokaina u Kansas Cityu je 17. 000 puta skuplji nego u Bogoti. Lažne italijanske ventili su 40 procenata jeftinije jer piratska proizvodnja nema troškova istraživanja i razvoja proizvoda. Dobro finansirane gerilske grupe će platiti bilo koju cijenu za nabavku potrebnog naoružanja. U svakom od pet ratova, inicijative za prevazilaženje vladinih mjera zabrane ograničavanja trgovine su jednostavno preobimne da bi bile djelotovorne.

Birokratije se bore protiv mreža

Ista mreža koja krijumčari istočno-evropske žene za Berlin može biti uključena u trgovinu opijumom. Ista mreža finansira kupovinu krivotvorenih kineskih Bulgari satova i preprodaje ih na ulicama Manhattana, putem ilegalnih afričkih imigranata. Kolombijski narko-karteli sklapaju poslove sa ukrajinskim trgovcima oružjem, dok mafijski brokери na Wall Streetu opslužuju ruske perače novca. Ove visoko decentralizirane grupe i individualce povezuje lojalnost i zajednički cilj.

organizirane su u relativno nezavisna "gnijezda" koja imaju mogućnost promptnog i efikasnog dejstva. John Arquilla i David Ronfeldt, dvojica svjetskih lidera u ovoj oblasti, zaključuju da mrežama često nedostaje centralno vođstvo, komanda, ili centralna uprava, mada, naravno ne i osoba koja bi mogla biti ključna, i koja bi mogla dovesti cijelu mrežu u pitanje. Mreža kao cjelina (ne mora značiti i svako pojedinačno "gnijezdo") ima vrlo malo ili nimalo hijerarhijskog ustrojstva; često postoji više vođa Iz tog razloga dizajn organizacija može izgledati kao bez "gazde" ili u drugim slučajevima sa previše njih. Tipično, vladin odgovor je kreiranje međuagencijskih snaga ili stvaranje novih birokratskih tijela. Primjer je nedavno formirana SAD Agencija za unutarnju sigurnost koja je objedinila 22 bivše federalne agencije, sa ukupno 170. 000 uposlenika, i koja je zadužena za, između ostalog, borbu protiv narko-mafije.

ZAKLJUČNA PROMIŠLJANJA O PROBLEMU

Vlade možda nikada neće biti u stanju da u potpunosti očiste ilegalnu međunarodnu trgovinu uključenu u pet globalnih ratova. Ali one sigurno mogu i trebaju efikasni angažman. Postoje najmanje četiri područja koja se mogu efikasnije organizirati:

Razviti fleksibilnije poimanje suvereniteta

Vlade moraju prihvatiti činjenicu da je restrikcija multilateralnih akcija, s ciljem zaštite sopstvenog suvereniteta, "usko grlo" strategije. Odbrana suvereniteta je predmet svakodnevnog međudržavnog kompromisa. U maju 1999. , venezuelska vlada je odbila zahtjev SAD da nadgledaju zračni prostor koji koristi narko-mafija. Venecuelanske vlasti su dale prioritet simboličkom značaju održavanja suvereniteta nad njihovim zračnim prostorom, nego činjenici da narko-mafija svakodnevno ugrožava suverenitet venecuelanske teritorije. Bez novih načina poimanja i "upravljanja" suverenitetom, vlade će se i dalje suočavati sa ogromnim gubicima u ratu na ovih pet frontova.

Jačanje postojećih multilateralnih institucija

Globalna priroda ovih pet ratova čini da nijedna vlada, bez obzira na svoju političku, ekonomsku ili vojnu moć, neće napraviti značajniji pomak djelujući izolovano. Sasvim je jasno zašto, jedna multilateralna agencija kao što je Interpol, čija je

svrha borba protiv međunarodnog kriminala, ima 384 uposlenika, od kojih su samo 112 policijski oficiri, a godišnji budžet je manji od 28 miliona dolara, iznos koji je npr. manji od cijene jednog broda ili aviona koji posjeduje jedan narko-kartel? Slično, Europol, evropski ekvivalent Interpola, ima 240 uposlenika i budžet od 51 milion \$. Jedan od razloga zašto Inerpol raspolaže sa tako oskudnim budžetom i kadrovima je zato što vlade ne vjeruju jedna drugoj. Mnogi s pravom pretpostavljaju da su kriminalne mreže uspjele penetrirati u državne policijske struktura i da bi se razmjena podataka i akcija mogla eventualno vratiti poput bumeranga. Drugi su boje da bi današnji saveznici sutra mogli postati neprijatelji. Određene zemlje su suočene sa pravnim preprekama o tajnosti rada ovih službi, ili sa problemomj da organizaciona kultura njihovih službi čini bilo kakav koordinirani rad gotovo nemogućim. Napredak se može postići samo zajedničkim kreiranjem jedinstvene multilateralne organizacije, autonomne na supranacionalnom nivou.

Kreiranje novih mehanizama i institucija

Rat na pet globalnih frontova pokazuje da su postojeće institucije, pravni okviri, vojne doktrine, sistemi naoružavanja snage na terenu zastarjeli. Eksperti moraju ponovno razmotriti koncept geografski definiranih ratnih "frontova" i definiranja "ratnika" prema Ženevskoj konvenciji. Funkcija obavještajnog agenta, vojnika, policajca, carinika, ili oficira za imigraciju se mora prilagoditi novonastaloj realnosti. Kreatori strategija moraju redefinisati pojam "vlasništva", činjenicu da ono nije više samo fizički, već i virtualni posjed.

Pomak od represije ka regulaciji

Savladati tržišne snage je nemoguće. U određenim slučajevima, tržišna realnost može prisiliti vladu da se sa tačke represije tržišta pomakne na nivo njegove regulacije. U drugim, kreiranje tržišnih inicijativa može biti efikasnije od korištenja birokratskog aparata za otklanjanje tržišnih ekscesa. Tehnologija često može postići znatno više od vladinih strategija. Npr. jaka zaštitna tehnika može bolje zaštititi softver ili CD od piratskog kopiranja u Ukrajini, nego jačanje pravne zaštite patenata i intelektualne svojine.

Na svih pet frontova, vladine agencije se bore sa mrežama koje motiviraju ogromni profiti. U svim slučajevima, ovi profiti se mogu presjeći određenim državnim intervencijama, koje će pokriti ogroman jaz između ponude i potražnje, koja je i razlog zašto cijene i profiti dostižu astronomske nivoe. U određenim slučajevima, vladine taktike su opravdane, i bilo bi nerazumno eliminirati ih — države ne mogu jednostavno prepustiti slučaju trgovinu heroinom, ljudima ili oružjem masovne destrukcije. Ali društvo može bolje kooperirati sa problematikom ilegalne trgovine na način da je regulira a ne zabrani. Stratezi se moraju fokusirati na područja na kojima tržišna regulacija može smanjiti problem, a ne beskonačno razvijati strategije prohibicije i zabrane međunarodne trgovine.

U svakom slučaju, vlade, političari, i glasači, moraju shvatiti da je način na koji se svijet trenutno suočava sa ovih pet globalni problema osuđen na propast, ne zbog nedostatka volje, resursa ili političkog napora, već zato što su državne strategije zasnovane na pogrešnim idejama, pretpostavkama i zastarjelim institucijama. Prihvatanje činjenice da države ne mogu pobijediti ukoliko ne promijene način poimanja ove borbe je prvi, neophodan korak u potrazi za realnim rješenjima.